

بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی (مطالعه موردی شهر جونقان)

اصغر محمدی^۱، یعقوب نعمتی^۲

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان

^۲ کارشناسی ارشد علوم اجتماعی گرایش جمعیت شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان

چکیده

پژوهش حاضر که با هدف بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی شهر جونقان می باشد، از نظر نوع هدف یک بررسی کاربردی، از نظر وسعت پهنانگر، از نظر دامنه خرد و از نظر زمانی یک بررسی مقطعی می باشد. قلمرو مکانی پژوهش حاضر شهر جونقان و قلمرو زمانی آن مربوط به سال ۱۳۹۴ می باشد. روش تحقیق در این پژوهش روش میدانی با استفاده از تکنیک پیمایش، و ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته می باشد. همچنین حجم نمونه در این تحقیق ۳۷۴ نفر می باشد. پژوهش حاضر بر اساس تئوری های مختلف از جمله بندورا، لوین، کالینز، دانیل لرنر و سیلز به دنبال بررسی ارتباط بین رسوم اجتماعی، باروهای فرهنگی مرتبط با جنسیت، احساس امنیت اجتماعی، پذیرش اجتماعی، استفاده از رسانه های جمعی داخلی، استفاده از رسانه های جمعی خارجی، پایگاه اقتصادی - اجتماعی، وضعیت تأهل، سطح سواد و سن به عنوان متغیرهای مستقل و مشارکت زنان روستایی به عنوان متغیر وابسته می باشد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین رسوم اجتماعی با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۳۶) وجود دارد. بین باروهای فرهنگی مرتبط با جنسیت با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۲۸) وجود دارد. بین احساس امنیت اجتماعی با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۳۳) وجود دارد. بین استفاده از رسانه های جمعی داخلی با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۲۵) وجود دارد. بین استفاده از رسانه های جمعی خارجی با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۱۷) وجود دارد. بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۲۲) وجود دارد. بین متغیرهای سطح سواد با مشارکت زنان ارتباط مستقیم و متوسط (۰/۲۷) وجود دارد. بین وضعیت تأهل با مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معنادار (با معناداری ۰/۰۰) وجود دارد. اما بین پذیرش اجتماعی و سن و با مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری مشاهده نشد.

واژه های کلیدی: مشارکت، زنان، فعالیت های کشاورزی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، متغیرهای جمعیتی، جونقان.

مقدمه

به طور کلی، توسعه فرآیندی است چند بعدی و دارای ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می باشد و مشارکت زنان در این فرآیند، مشارکتی فعالانه و تاثیر گذار بوده است. بنابراین زنان به عنوان رکن اساسی واحدهای تولید کشاورزی همواره مطرح بوده‌اند و ساختار اقتصادی خانواده بدون حضور آنان نمی‌توانست و نمی‌تواند پایداری داشته باشد. برکسی پوشیده نیست که نقش زنان در روستاها و شهرهای کوچک که منشا شهرهای بزرگ هستند بسیار پررنگ است به طوری که می‌بینیم زنان و توسعه کشاورزی، زنان و عمران روستایی؛ زنان و تولیدات مفاهیم باهم آمیخته شده و جدا نشدنی است و امروز مشارکت زنان یکی از معیارهای توسعه است. مطالعات انجام شده در زمینه مشارکت زنان در فعالیت‌های مختلف بیانگر آن است که زنان با داشتن توان و تجربه نقش تعیین کننده‌ای در فعالیتهای مختلف کشاورزی دارند و بررسی‌ها از حضور موثر آنها در اقتصاد و تولید خبر می‌دهند. مشارکت زنان را به عنوان نیمی از نیروی کار موجود در جوامع توسعه یافته و در حال توسعه، نمی‌توان نادیده گرفت. بر اساس گزارش F.A.O به کنگره امنیت غذایی، زنان در دهه اخیر به طور متوسط ۵۰٪ از تولیدات بخش کشاورزی را برعهده داشتند؛ زیرا آنها در همه مراحل تولید محصولات کشاورزی و تولیدات دامی و به طور کلی تمامی امور، دوشادوش مردان فعالیت می‌کنند. با توجه به اهمیت بحث از مشارکت زنان در فعالیت‌های کشاورزی در پژوهش حاضر در ۵ فصل به بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت‌های کشاورزی در شهر جونقان پرداخته شده است. در فصل اول کلیات تحقیق از جمله بیان مسئله، اهمیت و ضرورت پژوهش، اهداف و فرضیات و روش تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل دوم مفاهیم اصلی و مرتبط با موضوع تحقیق و همچنین سوابق داخلی و خارجی مرتبط با پژوهش و در نهایت مبانی و چهارچوب نظری تحقیق بررسی شده است. در فصل سوم روش تحقیق و در فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی مورد مطالعه قرار گرفته است. و در نهایت در فصل پنجم نتیجه‌گیری و پیشنهادات اجرایی و پژوهشی بررسی شده است.

بیان مسئله

مشارکت اگرچه به معنای عام آن از دیرباز با زندگی انسان پیوند داشته، اما به معنای جدید از عرصه‌ی سیاست و پس از جنگ جهانی دوم آغاز شده است. این نوع مشارکت در برخی از کشورهای صنعتی جهان (به ویژه آن‌ها که در جنگ شکست خورده بودند)، در قلمرو اقتصادی و صنعتی آغاز شد تا مردم را در مالکیت شریک سازد و پایه‌های پایدار و تداوم صنعت و اقتصاد را مستحکم سازد. با گسترش معنای مشارکت و راه یافتن آن به تمام عرصه‌های زندگی، امروزه سخن از شرايطی است که همه‌ی مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالت آگاهانه و واقعی پیدا کنند (شادی طلب، ۱۳۸۲: ۷۳). یکی از مهم‌ترین عواملی که به تداوم حیات بشر کمک کرده، همکاری و مشارکت میان انسان‌هاست. از منظر جامعه‌شناسی، مشارکت به عنوان فرآیند تعاملی چندسویه مطرح می‌شود، که مداخله و نظارت مردم و قابلیت سیاسی-اجتماعی نظام را در دستیابی به توسعه، همراه با عدالت اجتماعی در پی خواهد داشت. بنیادی‌ترین اندیشه زیرساز مشارکت، پذیرش اصل برابری مردم است و هدف از آن هم‌فکری، همکاری و تشریک مساعی افراد در جهت بهبود کمیت و کیفیت زندگی در تمامی زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است. مشارکت در فراگرد توانمندسازی افراد جامعه، بر سه ارزش بنیادی سهیم کردن مردم در قدرت، راه دادن مردم به نظارت بر سرنوشت خویش، و بازگشودن فرصت‌های پیشرفت به روی مردم تأکید دارد (شادی طلب، ۱۳۸۲: ۷۴). با طرح مسأله توسعه پایدار، انسان مشارکت‌جو مرکز فرایند توسعه محسوب شده و توسعه درون‌زا در دستور کار قرار گرفته است. در چنین توسعه‌ای، مشارکت‌متغیری اساسی است و درون‌زایی و عدالت خواهانه بودن، زنان را به عنوان نیمی از افراد جامعه به مشارکت فرا می‌خواند. بحث و سخن‌های اخیر در باب توسعه نه تنها نشان داده است که در فرایند توسعه اکثر کشورهای جهان سوم، موقعیت اجتماعی گروه‌های محروم و از جمله زنان بهبود نیافته است بلکه تضادهای موجود بین نقش سنتی زنان و تقاضای ایشان در شرایط گذار به تردید در مفهوم توسعه نیز منجر گردیده است (علوی تبار، ۱۳۷۹: ۱۲). بسیاری از مطالعات و تحقیقات انجام شده، نشانگر این واقعیت تلخ است که به رغم اهمیت و نقش بارز زنان در ابعاد و جوانب مختلف روستایی و

نقش آنان در تحولات توسعه روستایی و برنامه های اجرا شده، به منظور تسریع روند توسعه و ایجاد زیرساخت های توسعه، به دلیل چشم پوشی از نقش برجسته زنان، سرمایه گذاری بسیار محدودتری در زمینه های آموزشی - ترویجی و کلیه فعالیت های پشتیبانی به عمل آمده است (غفاری و نیازی، ۱۳۸۶: ۴۳). با توجه به اینکه نیمی از جمعیت شهر جونقان را زنان تشکیل می دهند و با توجه به اینکه این جمعیت مد نظر (زنان بالای ۱۸ سال) قسمت قابل توجهی از جمعیت فعال شهر را تشکیل می دهد لذا نیاز است بسیاری از در فعالیتهای مختلف از قبیل کشاورزی شرکت فعالانه داشته باشند. در همین راستا در پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال اصلی هستیم که بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی در شهر جونقان کدامند؟ این مسئله در شهر جونقان به عنوان شهری که کشاورزی به عنوان شغل اصلی ساکنان آن است مسئله ای اساسی است. در شهر جونقان زنان نیمی از جمعیت را تشکیل می دهند و زنان همپای مردان در کشاورزی حضور داشته و تلاش آنها در فعالیت های کشاورزی بسیار مؤثر است. در شهر جونقان ضمن حفظ کرامت پذیرفته شده زنان به کشاورزی در کنار مردان می پردازند و بنابراین بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی در شهر جونقان مهم و ضروری است.

اهمیت و ضرورت پژوهش

مسئله مشارکت اجتماعی که مشتمل بر انواع کنش های فردی و جمعی و در جهت تعیین سرنوشت خود و جامعه و تأثیرگذاری بر فرایندهای تصمیم گیری در باره ی امور عمومی است در سال های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته است. به گونه ای که تقریباً تمامی راهبردهای مربوط به توسعه از مشارکت به عنوان عنصر کلیدی یاد می کنند، به ویژه آنکه یکی از ارکان توسعه انسانی پایدار است. توسعه در کشورهای جهان سوم بیش از هر چیز به مشارکت فعال و وفاق اجتماعی مؤثر افراد جامعه وابسته است. فقدان این مشارکت و وفاق اجتماعی زمینه بر خورد و اختلاف و تضاد را در میان عملکرد بخش های مختلف (خصوصی و عمومی) جامعه فراهم می آورد و بخش اعظم منابع کمیاب این کشور صرف مقابله با عوارض نامطلوب این برخوردها می گردد. از این رو نگرش برنامه ریزان و خط مشی تدوین کنندگان در آستانه ورود به قرن بیست و یکم باید معطوف به افزایش نقش مشارکت در زمینه های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باشد (غفاری و نیازی، ۱۳۸۶: ۴۸). گرچه مشارکت اجتماعی افراد با تشکیل گروه های اجتماعی داوطلبانه همواره ضروری بوده است، ولی چنین نیازی در عصر حاضر، چه در صحنه ی ملی و چه در فضای بین المللی، تشدید شده است. به همین دلیل کشورهای مختلف در دهه های اخیر از دموکراسی مشارکتی، توسعه ی مشارکتی و اقدامات مشارکتی محله ای و همسایگی سخن به میان می آورند، و آن را کلید حل برخی از معضلات جامعه ی خود می دانند. مشارکت اجتماعی در جهت ایجاد و گسترش جامعه ی مدنی و هویت بخشی به فضای عمومی نیز مؤثر بوده و از این لحاظ نیز دارای اهمیت قابل توجه است (محسنی و جاراللهی، ۱۳۸۲: ۸۹). امروزه مطالعات صاحب نظران اجتماعی نشان از آن دارد که دستیابی به توسعه پایدار بدون مشارکت فعال زنان در تمامی عرصه ها اعم از عرصه های خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی امکان پذیر نیست. اما مطالعات اخیر نشان می دهد که عوامل اجتماعی، فرهنگی و انتظارات متفاوت جامعه از مرد و زن موانع مهمی را بر سر راه مشارکت زنان (به خصوص زنان سرپرست خانوار که علاوه بر نقش مادری باید نقش پدری را نیز برای فرزندان خود ایفا نمایند به وجود آورده است (محسنی و جاراللهی، ۱۳۸۲: ۸۹). متأسفانه بسیاری از برنامه های توسعه، نقش اساسی و تعیین کننده زنان به فراموشی سپرده شده است و این خود باعث عدم موفقیت بسیاری از برنامه ها و پروژه های توسعه علی الخصوص در مناطق روستایی جهان شده است. با توجه به اینکه نادیده انگاشتن نقش زنان باعث کند شدن فرایند توسعه می شود باید با اتخاذ تدابیر هوشمندانه و با هدف قرار دادن راهبردهای اصلاح گرایانه در خصوص توجه بیشتر به نقش زنان و افزایش مشارکت آنان در فرایند توسعه، به تعدیل شرایط موجود پرداخت. بنابراین مهم و ضروری است که به بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر مشارکت زنان پرداخت.

اهداف تحقیق

هدف اصلی:

بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان روستایی در فعالیت های کشاورزی شهر جونقان

اهداف فرعی:

- بررسی ارتباط بین میزان گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین باروهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی.
- بررسی ارتباط بین میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
- بررسی ارتباط بین متغیرهای جمعیتی (سن، وضعیت تأهل و میزان سواد) و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی .

فرضیه ها

- بین میزان گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین باروهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین میزان پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- بین متغیرهای جمعیتی (سن، وضعیت تأهل و میزان سواد) و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.

پیشینه پژوهش

۱- عنبری و حسونند (۱۳۸۹) پژوهشی را با عنوان « رابطه فرهنگ پدرسالاری و مشارکت سازمان یافته زنان در مدیریت روستایی: مطالعه موردی زنان روستایی دهستان فیروزآباد در استان لرستان» به انجام رساندند. هدف این تحقیق، بررسی رابطه فرهنگ پدرسالاری و مشارک سازمان یافته زنان در مدیریت های روستایی است. برای اجرای پژوهش از دو روش اسنادی و پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق شامل زنان بین ۱۵ تا ۶۵ ساله دهستان فیروزآباد، و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۲۵۶ نفر است. یافته های تحقیق نشان می دهد که مشارکت سازمان یافته زنان قبل از هر چیز تابعی از فرهنگ سنتی روستایی یا فرهنگ پدرسالاری است. این متغیر از متغیرهای کلیدی است که با افزایش حضور آن، از مشارکت زنان کاسته می شود. با افزایش متغیرهای تحصیلات، پایگاه اجتماعی، اقتصادی، میزان دسترسی و استفاده از رسانه های جمعی، میل به پیشرفت، و دسترسی به اماکن شهری، مشارکت سازمان یافته زنان در مدیریت های روستایی نیز افزایش می یابد.

۲- ساعی ارسی و ولی پور (۱۳۸۸) پژوهشی را با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندسازی زنان جهت مشارکت در توسعه اجتماعی (مطالعه موردی استان لرستان)» به انجام رساندند. این پژوهش درصدد شناسایی عوامل مؤثر بر توانمندسازی زنان در استان لرستان می باشند. جهت دستیابی به این هدف تعداد ۳۸۴ نفر از زنان توانمند استان لرستان به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. در این راستا نقش چندعامل اساسی از جمله عوامل فردی و ویژگی های شخصی زنان، عوامل اجتماعی- فرهنگی، عوامل سیاسی- اداری، عوامل اقتصادی، عوامل فن آوری و عوامل رقابتی بر توانمندسازی زنان مورد مطالعه قرار

گرفت. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می دهد در بین عوامل فردی و ویژگی های شخصی زنان، میزان تحصیلات؛ در مورد عوامل اجتماعی - فرهنگی، غلبه بر تفکرهای سنتی رایج در مورد زنان؛ در رابطه با عامل سیاسی اداری، نقش سیاست های حمایتی دولت از زنان؛ درباره عامل اقتصادی، اشتغال زنان؛ در مورد عوامل فن آوری، خود فن آوری و درباره عامل رقابتی، ایجاد تفکر کار آفرینی نقش مهم و اساسی در توانمندسازی زنان استان لرستان داشته است.

۳- وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) پژوهشی را با عنوان «پژوهشی جامعه شناختی در زمینه مشارکت اجتماعی زنان روستایی روستای آگکند شهرستان میانه» به انجام رساندند. هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر مشارکت اجتماعی زنان روستایی در فرایند توسعه است. در یکی از روستاهای استان آذربایجان شرقی انجام شده و نتایج مصاحبه های به عمل آمده از ۱۵۵ زن این روستا که بین سنین ۱۵ تا ۶۰ سال قرار داشتند، مورد تحلیل قرار گرفته است. براساس تحلیل های آماری انجام شده، وجود رابطه بین مشارکت اجتماعی زنان روستایی با متغیرهای نگرش زنان نسبت به خود (عوامل درونی)، سن، تحصیلات (عوامل زمینه ای)، میزان دسترسی آنها به مراکز شهری و همچنین وسایل ارتباط جمعی (عوامل ساختاری) تایید شده است.

۴- عبداللهی (۱۳۸۳) مطالعه ای را با عنوان « زنان و نهادهای مدنی مسایل، موانع و راهبردهای مشارکت مدنی زنان در ایران» به انجام رساند. موضوع این مقاله مشارکت مدنی زنان و هدف توصیف و تحلیل جامعه شناختی آن در جهت شناخت سهم هر یک از عوامل در تبیین و پیش بینی میزان ارتقای آن در ایران است. در بخش توصیف و تحلیل داده ها ضمن اشاره به مشخصات محیط های اثباتی و هنجاری محل زندگی زنان در استان ها و شهرستان های کشور در سطح کلان، وضعیت خاص اجتماعی شدن زنان در محیط های قومی و خانوادگی در سطح میانی، و نیز ورودی های حاصل از فرایند اجتماعی شدن زنان از لحاظ موقعیت و نقش در جامعه، احساس از محیط هنجاری، پنداشت از اعیان فرهنگی و اجتماعی، ارزش ها و نگرش ها، هویت اجتماعی، میزان رشد نظام شخصیتی و خروجی های نظام شخصیتی از جمله آمادگی آنان برای عمل تشریح گردیده است. علاوه بر توصیف کم و کیف مشارکت مدنی زنان رابطه آن با هر یک از عوامل فوق الذکر در سطوح کلان، میانی و خرد تحلیل و سهم هر یک از عوامل اصلی در تبیین و پیش بینی تغییرات آن در سطح ایران تعیین گردیده است. در پایان بر اساس یافته های علمی، پیشنهادهایی در قالب چند راهبرد اساسی به منظور ارتقای کم و کیف مشارکت مدنی شهروندان ایران به ویژه زنان ارایه شده است.

۵- هیلز^۱ و مک لئود^۲ و همکاران (۲۰۱۳) در بررسی خود با عنوان «تأثیر شبکه های مجادلات سیاسی بر روی مشارکت در عرصه عمومی» به دنبال تحلیل نقش مجادلات سیاسی و مشارکت فرد در عرصه عمومی بوده اند. فرض اصلی در این تحقیق این است که هرچه فرد در شبکه ارتباطی ناهمگونی به بحث سیاسی بپردازد، احتمال بیشتری وجود خواهد داشت که وی به مشارکت در عرصه عمومی اقدام کند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که اولاً میان متغیرهای چهارگانه سن، تحصیلات، درآمد و جنس، متغیر جنسیت هیچگونه رابطه ای با مشارکت وجود ندارد؛ ثانیاً ناهمگونی شبکه ارتباطات شخص دارای اثر معناداری بر مشارکت است، ثالثاً استفاده از رسانه های عمومی دارای اثر مستقیم بر مشارکت نبوده بلکه تنها از طریق اثر بر روی متغیر بحث های بین شخصی بر مشارکت تأثیر گذارده است، رابعاً ناهمگونی شبکه ارتباطی شخص دارای رابطه مستقیم با مشارکت سیاسی است.

۶- پرایس^۳ (۲۰۱۲) در تحقیقی با عنوان «سرمایه اجتماعی و عوامل تاثیرگذار بر مشارکت مدنی» با انجام مصاحبه های عمیق با ۳۲ نفر از رهبران انجمنهای داوطلبانه در تگزاس، نتیجه گرفته که علیرغم تأکیدات بر نقش فرهنگ و ارزش ها در چنین فعالیتهایی، متغیرهای اقتصادی در متاثر ساختن درگیری و فعالیت افراد در این انجمن ها، اهمیت بسیاری دارد.

^۱ . Hills

^۲ . Mcleod

^۳ . Schofer

۷- اسکوفر^۴ و گوریناس^۵ (۲۰۱۰) در مقاله ای با عنوان «زمینه های ساختاری مشارکت مدنی مطالعه عضویت در انجمن های داوطلبانه» عضویت در انجمنها را در ۳۲ کشور، با استفاده از روش تحلیل داده های ثانویه آزمون کرده اند و آنرا تحت تاثیر تفاوت بین ساختار دولت ها، نهادهای سیاسی و فرهنگ سیاسی ملت ها دانسته اند. این متغیرها، هم میزان مشارکت و هم نوع انجمن هایی که افراد در آن فعالیت می کنند (جنبشهای جدید یا قدیمی) تعیین می نمایند.

۸- نتایج پژوهشی که بوسیله السن^۶ (۲۰۰۸) تحت عنوان کار و استخدام زنان در جامعه در سال ۱۹۸۸ در رابطه با استخدام کاری زنان در هند انجام شده است، نتایج نشان می دهند که در زمینه استخدام کارهای غیر کشاورزی مردان رشد بیشتری از زنان داشته و بیش از زنان در کارهای غیر کشاورزی استخدام می شوند. نرخ کار در بخش غیر کشاورزی از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۸۸ افزایش داشته در حالیکه نیروی کار مردان در بخش کشاورزی رو به کاهش گذاشته است.

۹- در تحقیقی که بوسیله کاتر^۷ و دیگران (۲۰۰۸) تحت عنوان تقاضا برای کار زنان در آمریکا انجام گرفت تقاضای کار زنان به عنوان یک تعیین کننده مرکزی در مورد نابرابری جنسی در نظر گرفته و اندازه گیری شده است. آنها همچنین تاثیر نابرابری در بازار کار، موقعیت های تحصیلی، ساختار خانواده، مشارکت سیاسی و نگرش های نقش جنسی در میان ۲۶۱ ناحیه متروپلی را آزمایش نمودند. در این تحقیق از نظریه های فمینیستی در چارچوب نظری استفاده شد. نواحی که ساختار شغلی سنتی تر داشتند، نابرابری جنسی در تحصیلات و بازار کار بیشتری را نشان می دادند. نتایج نشان می دهند که شاخصهای نابرابری جنسی در پایگاه شغلی زنان از سال ۱۹۷۰ به بعد تغییرات می داشته است. بین تقاضای زنان برای کار و خانواده، سیاست و نگرش جنسی رابطه وجود داشته و تقاضا برای کار زنان شدیداً بر ابعاد رضایت جنسی موثر می باشد، اما تأثیرش بر متغیرهای دیگر تحقیق ناچیز است. در سطوح مشارکت نیروی کار، نابرابری جنسی بخصوص در در تحصیلات و شکافهای مزدی کمتر شده و انسجام شغلی افزایش یافته است. البته تحلیل های تجربی این تحقیق قدرت پیش بینی تاثیر تقاضای کار زنان را بر طلاق، باروری و فعالیتهای سیاسی زنان بر نگرش های نقش جنسی ندارد.

چارچوب نظری تحقیق

همان طور که دیده شد در پژوهش حاضر از نظریات مختلفی استفاده شده است که در اینجا از بعضی از مهم ترین آنها به عنوان چارچوب نظری پژوهش و مبنای فرضیات استفاده می شود. از دیدگاه کالینز، این گونه فعالیت های عام نابرابری جنسیتی به لحاظ تاریخی مورد پذیرش مردان هستند چرا که مردان امکان بکارگیری سلطه و قدرت را در برخورد با زنان دارند و از این برتری کنترل منابع اقتصادی و تا حد زیادی، سیاسی و ایدئولوژیک به نفع خودشان بهره برداری می کنند. کالینز معتقد است، هنگامی که به دلیل سطح تکنولوژی پایین یک جامعه، مازاد اقتصادی نیز پایین است به همان نسبت ثروت مادی نیز در جامعه کم است که در چنین مواقعی به طور نامساوی بین افراد توزیع شده است. خواه این توزیع براساس جنسیت صورت بگیرد، یا براساس معیار دیگری. به علاوه در اقتصادهای ساده از قبیل جوامع با اقتصاد شکار و جمع آوری خوراک، زنان هم مثل مردان یا حتی بیشتر از مردان، در اقتصاد نقش دارند و از این رو در چنین جوامعی مردان نمی توانند به آسانی ادعا کنند که کنترل این منابع را در اختیار دارند. هنگامی که تولید به وسیله باغبانی و کشاورزی افزایش یافت و مازاد اقتصادی ایجاد شد در چنین بستر و زمینه ای بود که مردان شروع به استفاده از امتیازات زور و سلطه خود برای دستیابی به کنترل بر منابع مادی جامعه کردند. بخش بسیاری از این کنترل از طریق تسلط مردان بر نقش های کلیدی و محوری اقتصادی بدست آمده؛ اگر چه در چنین جوامعی زنان کار اقتصادی انجام می دهند، این مردان هستند که موقعیت ها و پایگاه های تعیین نوع و شیوه توزیع محصولات را در اختیار دارند (کالینز، ۱۹۷۵: ۲۳۰). بنابراین از نظریه ی کالینز این فرضیه استخراج می شود که بین باورهای

^۴ . Schofer

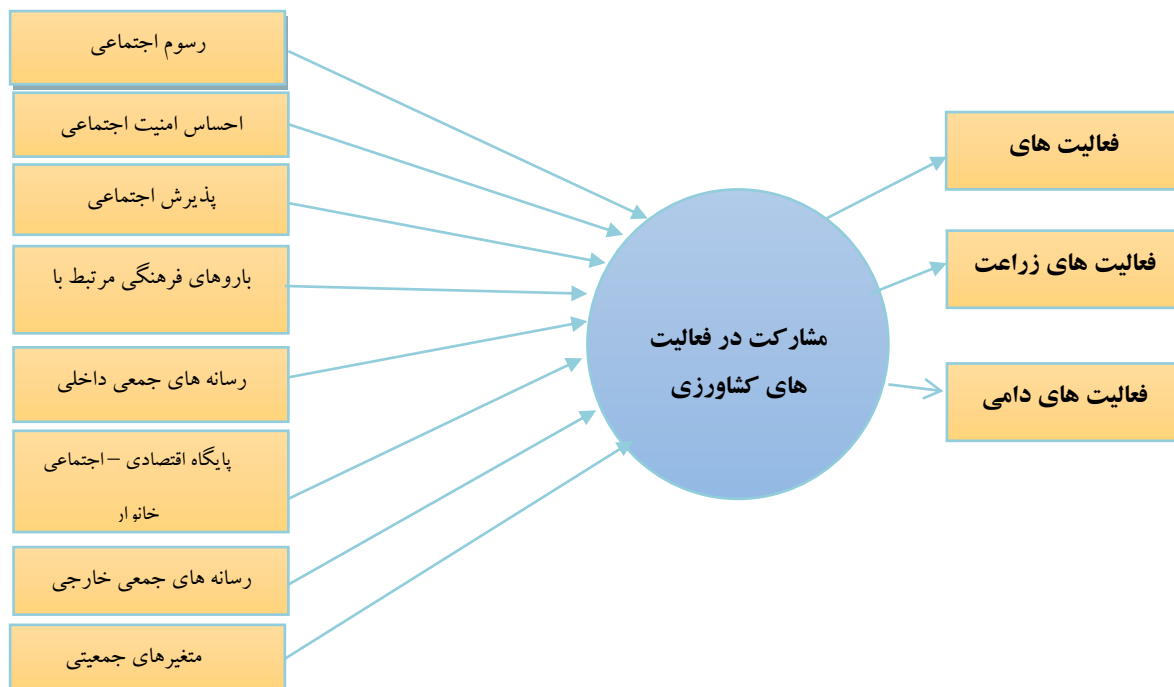
^۵ . Gourinchas

^۶ . Olsen

^۷ . Cotter

فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان رابطه وجود دارد. سیلز، از منظر روانشناختی-اجتماعی در پی بیان عوامل تأثیرگذار بر مشارکت است. به نظر وی، افراد در بطن نیروهای اجتماعی (منزلت، تعلیم و تربیت خانوادگی، نوع برخورد و رفتارهای والدین در خانواده، تحصیلات، وضعیت اقتصادی خانواده، مذهب، تحصیلات، محرومیت و...) محاط شده‌اند و هر کدام از این‌ها بر مشارکت افراد تأثیرگذارند. سیلز معتقد است که سه دسته متغیر نیروهای اجتماعی، تفاوت‌های شخصیتی و محیط‌های اجتماعی به شدت با هم مرتبط و به یکدیگر آمیخته شده‌اند و هر تغییری در هریک از آنها، مشارکت را کاهش یا افزایش می‌دهد، لذا اگر تحلیلی صرفاً مبتنی بر یکی از آنها باشد، گمراه‌کننده و ناقص است (محسنی تبریزی، ۱۳۶۹: ۲۱). بنابراین از نظریه سیلز این فرضیات استخراج می‌شود که: بین میزان سواد و مشارکت زنان رابطه وجود دارد. بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده و مشارکت زنان رابطه وجود دارد. لوین^۸ با رویکرد روانشناختی به توضیح انفعال، بیگانگی و نیز تعیین حدود آسیب شناختی مشارکت پرداخته است. وی معتقد است که گروه‌های اجتماعی مختلف از نظر احساس، هریک از جنبه‌های چهارگانه بی‌قدرتی، بی‌معنایی، بی‌هنجاری و از خودبیزاری در شرایط متفاوتی به سر می‌برند. لوین بیگانگی سیاسی و اجتماعی را حالتی می‌داند که براساس آن، فرد خود را به عنوان بخشی از روند سیاسی و اجتماعی جامعه به شمار نمی‌آورد (دهقان، ۱۳۸۴: ۷۵). بنابراین از نظریه ی لوین این فرضیه استخراج می‌شود که بین پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان ارتباط وجود دارد. به نظر لرنر جامعه جدید جامعه ای مشارکتی، مشارکت جو است و فرایند نوسازی در واقع حرکت از جامعه سنتی به سوی جامعه مشارکت جو می‌باشد. مشارکت در زمینه سیاسی، بصورت مشارکت درانتخابات، در زمینه اقتصادی بصورت فعالیت در کشاورزی و بازار و افزایش در آمد و مشارکت فرهنگی بصورت بهره مندی از رسانه و مشارکت روانی بصورت همدلی نمود پیدا می‌کند. به نظر لرنر، تحول جامعه صنعتی به مشارکتی نتیجه تغییر منظم و دو جنبه می‌باشد. نخست شهرنشینی افزایش می‌یابد. در داخل شهرها سواد و دسترسی به رسانه‌ها توسعه پیدا می‌کند. بین این دو متغیر رابطه متقابل وجود دارد به نحوی که سواد موجب گسترش رسانه‌ها می‌شود و رسانه‌ها نیز به نوبه خود سواد را افزایش و عمومیت می‌بخشند و اینها خود افزایش مشارکت در بخش‌های مختلف را به همراه دارند. بنابراین از نظریه ی لرنر این فرضیات استخراج می‌شود - بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی داخلی و مشارکت زنان ارتباط وجود دارد. - بین میزان استفاده از رسانه‌های جمعی خارجی و مشارکت زنان ارتباط وجود دارد. از دید بندورا تنها افرادی که به قابلیت‌های خود و به شرایط محیطی خود اعتماد دارند، با دلگرمی دست به مشارکت می‌زنند بر عکس افرادی که احساس ناامنی و بی‌اعتمادی دارند، از مشارکت کردن کناره می‌گیرند (سیدامامی، ۱۳۸۶: ۶۶). بنابراین از نظریه ی بندورا این فرضیه استخراج می‌شود - بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان ارتباط وجود دارد.

^۸ . Levin

شکل شماره ۱. مدل نظری پژوهش

روش تحقیق

پژوهش حاضر به روش شناختی آن اختصاص یافته است. تحقیق حاضر از نظر کنترل شرایط پژوهش یک بررسی پیمایشی^۹ از نوع همبستگی است. همچنین این تحقیق از نظر هدف یک بررسی کاربردی^{۱۰}، از نظر وسعت پهنانگر^{۱۱}، از نظر دامنه خرد^{۱۲} و از نظر زمانی یک بررسی مقطعی^{۱۳} است. در این تحقیق نیز به منظور بررسی عوامل اجتماعی و جمعیتی مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی سؤالاتی مطرح شده و پاسخ های آنها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. تحقیقات پیمایشی سه دسته اند: الف) روش مقطعی ب) روش طولی ج) روش دلفی. در روش مقطعی گردآوری داده ها درباره یک یا چند صفت در یک زمان واحد از طریق نمونه گیری از جامعه انجام می شود. بنابراین روش تحقیق حاضر را باید روش پیمایش مقطعی دانست. همچنین ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش پرسشنامه می باشد.

قلمرو مکانی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ مکانی در شهر جوقنقان می باشد.

قلمرو زمانی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ زمانی در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ شمسی می باشد.

^۹ . Survey
^{۱۰} . Applied
^{۱۱} . Extensive
^{۱۲} . Microlevel
^{۱۳} . Cross sectional

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه زنان بالاتر از ۱۸ سال شهر جونقان می شود. براساس سرشماری سال ۱۳۹۰ جمعیت زنان بالاتر از ۱۸ سال شهر جونقان ۷۷۸۰ نفر می باشد. از این تعداد حدود ۰/۸۹ باسواد هستند، ۱۸ درصد شاغل در کارهای دولتی، ۳۲ درصد خانه دار و ۵۰ درصد در فعالیت های مختلف کشاورزی از جمله دامداری، باغداری، زمینداری، زنبورداری و .. مشارکت دارند.

حجم نمونه و روش نمونه گیری تحقیق

با توجه به گستردگی میزان جامعه آماری و عدم امکان دسترسی به همه ی اعضای جامعه، باید تعدادی از افراد را که معرف جامعه کل باشند به عنوان حجم نمونه انتخاب کنیم. در این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران به استخراج حجم نمونه پرداختیم که نمونه ی ما ۳۷۴ نفر می باشد.

$$N = 7780 \quad t = 1/96 \quad P = 0/5 \quad q = 0/5 \quad d = 0/05$$

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

$$n = \frac{\frac{(1/96)^2 \times (0/5)(0/5)}{(0/05)^2}}{1 + \frac{1}{7780} \left(\frac{(1/96) \times (0/5)(0/5)}{(0/05)^2} - 1 \right)} = 374$$

N: مقدار جامعه
t: در سطح اطمینان ۰/۹۵ مقدارش
پ: مقدار نسبت صفت موجود در جامعه است. اگر در اختیار نباشد می توان آن را ۰/۵ در نظر گرفت. در این حالت مقدار واریانس به حداکثر مقدار خود می رسد.
q: درصد افرادی که فاقد صفت موجود در جامعه هستند و برابر با (q=1-p) می باشد.
d: سطح خطای قابل قبول پژوهشگر است که معمولاً ۰/۰۵ انتخاب می شود.

روش نمونه گیری در پژوهش حاضر نمونه گیری خوشه ای و سپس تصادفی می باشد. بدین صورت که ابتدا بر اساس نمونه گیری خوشه ای شهر جونقان به مناطق مختلف تقسیم و سپس از هر منطقه به صورت تصادفی نمونه مورد نظر جمع آوری شده است.

ابزار تحقیق

در این پژوهش برای گردآوری داده ها از پرسش نامه محقق ساخته استفاده شده است.

جدول ۱. تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

شماره سؤالات در پرسشنامه	شاخص ها	نام متغیر وابسته
۱۴ تا ۲۵	شرکت در فعالیت های کشاورزی	مشارکت در فعالیت های کشاورزی
	شرکت در فعالیت های زراعت	
	شرکت در فعالیت های دامی	

شماره سؤالات در پرسشنامه	شاخص ها	نام متغیر های مستقل
سؤال ۲۶ تا ۳۰ پرسشنامه	رسوم اخلاقی کار کردن زن	رسوم اجتماعی
	آداب اجتماعی کار کردن زن	
سؤال ۳۱ تا ۴۴ پرسشنامه	جانی	احساس امنیت اجتماعی
	مالی	
	ناموسی	
سؤال ۴۵ تا ۵۲ پرسشنامه	مقبولیت اجتماعی و ارزیابی اثرات اجتماعی	پذیرش اجتماعی
سؤالات ۵۳ تا ۶۱ پرسشنامه	برتر دانستن مرد ها	باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت
	دادن اختیارات به مرد	
سؤالات ۶۲، ۶۴ و ۶۶ پرسشنامه	دیداری	رسانه داخلی
	شنیداری	
سؤالات ۶۳، ۶۵ و ۶۷ پرسشنامه	دیداری	رسانه خارجی
	شنیداری	
۶۸ تا ۷۲	داشتن سواد و سواد کشاورزی	سطح سواد
سؤالات ۲ تا ۱۲ پرسشنامه	دارایی ها، شغل، تحصیلات	پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده

ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه و پایایی پرسشنامه نهایی بر اساس ضریب آلفای کرون باخ مطابق جدول ذیل است:

جدول ۲. روایی و پایایی ابزار سنجش

پرسشنامه نهایی		متغیر
ضریب آلفا	تعداد گویه	
۰/۸۱۴	۱۲	فعالیت های کشاورزی
۰/۷۲۴	۵	رسوم اجتماعی
۰/۷۹۵	۱۴	احساس امنیت اجتماعی
۰/۸۱۱	۸	پذیرش اجتماعی
۰/۸۰۲	۶	رسانه
۰/۸۴۴	۹	باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت
۰/۸۱۵	۱۱	پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده
۰/۸۰۱	۶۵	میزان آلفای کل

آمار توصیفی

داده های آماری مربوط به متغیر وضعیت تأهل نشان می دهد که ۶۰.۹۷ درصد افراد مورد مطالعه متأهل و ۳۹.۰۳ درصد دیگر را مجرد تشکیل داده اند. توزیع فراوانی متغیرهای نیز نشان می داد که بالاترین تعداد پاسخگویان در گروه سنی زیر ۲۰ تا ۳۵ سال (جوان) (۵۶/۴۱) و پایین ترین تعداد پاسخگویان در گروه ۶۰ سال به بالا (سالمندان) (۱/۸۷) می باشند. همچنین (۴۱/۷۲) درصد پاسخگویان در گروه سنی ۳۵ تا ۶۰ سال (میانسال) قرار دارند. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح سواد نیز نشان داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۳۶.۳۶) سطح سواد را در حد متوسط پاسخ داده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۵.۰۸) نیز میزان سطح سواد را خیلی کم عنوان کرده اند. آمار توصیفی رسوم اجتماعی نیز نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۴۱.۹۷) به میزان متوسطی از رسوم اجتماعی پیروی می کنند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۵.۰۸) نیز به میزان خیلی کمی از رسوم اجتماعی برخوردارند. میانگین کلی پاسخگویان نشان می دهد که به میزان بالاتر از متوسطی (۳.۵۲) به رسوم اجتماعی پایبندی دارند. همچنین توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی - اجتماعی نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۳۳.۴۲) میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی را در حد بالا عنوان کرده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۹.۶۲) نیز پایگاه اقتصادی - اجتماعی را خیلی بالا عنوان کرده اند. همچنین میانگین کل میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی نشان می دهد که پاسخگویان میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی خود را در حد متوسط ($X = ۳.۱۰$) دانسته اند. توزیع پاسخگویان بر حسب استفاده از رسانه های جمعی داخلی نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۴۲.۲۵) میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی را در حد زیاد عنوان کرده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۲.۴۰) نیز میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی را خیلی کم عنوان کرده اند. همچنین میانگین کل میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی نشان می دهد که پاسخگویان میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی خود را در حد زیاد ($X = ۳.۸۰$) دانسته اند. استفاده از رسانه های جمعی خارجی نیز بیان کرد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۴۵.۱۸) میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی را در حد زیاد عنوان کرده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۳.۷۴) نیز میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی را خیلی کم عنوان کرده اند. همچنین میانگین کل میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی نشان می دهد که پاسخگویان میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی خود را در حد زیاد ($X = ۳.۶۰$) دانسته اند. آمار توصیفی احساس امنیت اجتماعی نیز نشان داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۴۰.۱۱) میزان احساس امنیت اجتماعی را در حد متوسط عنوان کرده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۷.۲۱) نیز میزان احساس امنیت اجتماعی را کم عنوان کرده اند. همچنین میانگین کل میزان احساس امنیت اجتماعی نشان می دهد که پاسخگویان میزان احساس امنیت اجتماعی خود را در حد متوسط ($X = ۳.۳۷$) دانسته اند. آمار توصیفی متغیر باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۴۵.۱۸) میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت خود را در حد زیاد عنوان کرده اند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۱.۸۷) نیز میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت خود را خیلی کم عنوان کرده اند. همچنین میانگین کل میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت نشان می دهد که پاسخگویان میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت خود را در حد نزدیک به زیاد ($X = ۳.۷۷$) دانسته اند. همچنین توزیع متغیر پذیرش اجتماعی نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۳۵.۸۲) دارای پذیرش اجتماعی سطح متوسطی هستند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۸.۸۲) نیز دارای پذیرش اجتماعی خیلی پایین هستند. میانگین کلی پاسخگویان نشان می دهد که پذیرش اجتماعی در میان پاسخگویان در حد متوسط (۳.۱۳) می باشد. توزیع پاسخگویان بر حسب مشارکت در فعالیت های کشاورزی نشان می داد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۳۷.۷۰) دارای سطح متوسطی از مشارکت در فعالیت های کشاورزی هستند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۹.۰۹) نیز دارای مشارکت در فعالیت های کشاورزی خیلی پایینی هستند. میانگین کلی پاسخگویان نشان می دهد که سطح مشارکت در فعالیت های کشاورزی در میان پاسخگویان در حد بالاتر از متوسط (۳.۳۲) می باشد.

آمار استنباطی

محاسبه شاخص کفایت نمونه گیری

در این تحقیق مقدار شاخص کایزر - میر برابر ۰.۸۹۱ است که عدد خوبی به دست داده و نشان می دهد ما با ۳۷۴ نفر نمونه می توانیم تحلیل عاملی انجام دهیم. در قسمت آزمون بارتلت، مناسب بودن مناسب بودن تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار (مدل عاملی) را مورد بررسی قرار می دهد. این مقدار چون کمتر از ۰.۰۵ است پس ارتباط معناداری بین متغیرها وجود دارد.

بررسی وضعیت نرمال توزیع داده ها

برای استفاده از آزمون های پارامتریک، پیش شرط هایی وجود دارد که عبارتند از: شرط نرمال بودن داده ها. جهت بررسی نرمال بودن عامل ها از آزمون تک نمونه ای کلموگروف - اسمیرنوف به قرار زیر استفاده می شود.

داده ها از توزیع نرمال برخوردارند: H_0

داده ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند: H_1

جدول ۳. آزمون کلموگروف - اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن متغیرهای پژوهش

میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی	میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی	پایگاه اقتصادی - اجتماعی	امنیت اجتماعی	باورگرای فرهنگی	پذیرش اجتماعی	رسوم اجتماعی	خرده مقیاس ها شاخص ها	
							میانگین	انحراف معیار
۳۷۴	۳۷۴	۳۷۴	۳۷۴	۳۷۴	۳۷۴	۳۷۴	تعداد	
۳/۶۰	۳/۸۰	۳/۱۰	۳/۳۷	۳.۷۷	۳.۱۳	۳.۵۲	میانگین	پارامترهای نرمال
۰.۸۴	۰.۸۲	۰.۸۹	۰/۸۵	۰.۸۹	۰/۹۴	۰/۶۲	انحراف معیار	
۲.۳۶	۲.۶۳	۲.۸۸	۲/۹۲	۲.۶۵	۲/۸۹	۲/۷۴	مقادیر کلموگروف - اسمیرنوف	
۰.۱۵	۰.۱۷	۰.۰۸	۰/۰۹	۰/۱۴	۰/۴۳	۰/۱۲	سطح معناداری (دو دامنه)	

با توجه به جدول شماره بالا می توان نتیجه گرفت که چون مقادیر سطح معناداری کلیه متغیرهای پژوهش بیشتر از ۰.۰۵ می باشند پس می توان گفت که این عامل نرمال بودن توزیع داده ها را می رساند و می توان در تحلیل فرضیه های پژوهش، آزمونهای پارامتریک را بکار گرفت.

آزمون فرضیه ها

فرضیه شماره ۱- بین میزان گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد

$H_0: \rho = 0$

$H_1: \rho \neq 0$

جدول ۴. ضریب همبستگی گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی		
۰/۳۶	شدت رابطه	گرایش به رسوم اجتماعی
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۰ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۳۶ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان گرایش زنان به رسوم اجتماعی بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۱ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۲- بین باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۵. ضریب همبستگی باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی		
۰/۲۸	شدت رابطه	باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت
۰/۰۰۱	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۸ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۲ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۳- بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۶. ضریب همبستگی احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی	احساس امنیت اجتماعی	
۰/۳۳	شدت رابطه	
۰/۰۰۱	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۳۳ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۳ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۴- بین میزان پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۷. ضریب همبستگی پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی	پذیرش اجتماعی	
۰/۱۳	شدت رابطه	
۰/۰۷۴	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۷۴ است و چون این عدد بزرگتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود ندارد. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۴ پژوهش حاضر رد می شود.

فرضیه شماره ۵- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۸. ضریب همبستگی استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی	استفاده از رسانه های جمعی داخلی	
۰/۲۵	شدت رابطه	
۰/۰۰۱	سطح معناداری	

۳۷۴	تعداد
-----	-------

با توجه به مقدار sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۵ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۵ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۶- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۹. ضریب همبستگی استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی		
۰/۱۷	شدت رابطه	استفاده از رسانه های جمعی خارجی
۰/۰۰۳	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۳ است و چون این عدد کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۱۷ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت ضعیف و با جهت مستقیم بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۶ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۷- بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۱۰. ضریب همبستگی پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی		
۰/۲۲	شدت رابطه	پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار
۰/۰۰۲	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۲ است و چون این عدد کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با

توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۲ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۷ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۸- بین سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۱۱. ضریب همبستگی سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی	سطح سواد	
۰/۲۷	شدت رابطه	
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۰ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۷ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان سطح سواد زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۸ پژوهش حاضر تایید می شود.

فرضیه شماره ۹- بین سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می شود. یافته ها به شرح زیر می باشد.

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

جدول ۱۲. ضریب همبستگی سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی

مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی	سن	
۰/۱۶	شدت رابطه	
۰/۰۸۷	سطح معناداری	
۳۷۴	تعداد	

با توجه به مقدار sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۸۷ است و چون این عدد بزرگتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود ندارد. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۹ پژوهش حاضر رد می شود.

فرضیه شماره ۱۰- بین وضعیت تأهل و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.

جدول ۱۳. شاخص های آماری مربوط به آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه مستقل

وضعیت تاهل	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
متاهل	۳.۴۴	۰.۴۲۰	۰.۲۸۴
مجرد	۳.۲۰	۰.۸۵۶	۰.۲۴۳

جدول ۱۴. آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه مستقل

خطای استاندارد	سطح معناداری	درجه آزادی	t	سطح معناداری	F	مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی
۰.۲۱	۰.۰۰۰۰	۳۷۱	۴.۴۵	۰.۰۰۰	۹.۲۱	بافرض برابری واریانس ها
۰.۴۸	۰.۰۰۰۰	۳۷۱.۱ ۲	۴.۴۵			بدون فرض برابری- واریانس ها

صورت بندی فرضیه:

$$\begin{cases} H_0: \mu_1 = \mu_2 \\ H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \end{cases}$$

محاسبه ی مقدار t: $t = 4.45$ ✓تعیین درجه ی آزادی: $df = 371$ ✓استخراج t جدول: با درجه آزادی ۳۷۱ برابر است با $t = 1.96$ ✓

مقایسه و نتیجه گیری: برای بررسی میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی t محاسبه شده بیشتر از تی بحرانی است. پس فرض تحقیق تأیید می شود. ✓

بر اساس آزمون لون (Leven)، چون سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ است ($Sig = 0/000$) بنابراین از نتایجی که فرض مساوی بودن واریانس ها را لحاظ کرده، استفاده می شود. از آنجایی که سطح معناداری آزمون های لون کمتر از ۰.۰۵ است پس بایستی از آزمون t تست برای دو گروه مستقل استفاده نمود. بر اساس یافته ها، در مورد میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی در بین دو گروه می توان گفت: مقدار t محاسبه شده ۴.۴۵ و از سوی دیگر مقدار t جدول با درجه آزادی ۳۷۱ برابر ۱.۹۶ می باشد، بنابراین چون قدر مطلق t محاسبه شده بیشتر از t جدول می باشد پس می توان ادعا کرد که در سطح معناداری ۰.۰۵ و با ۹۵٪ فاصله اطمینان، میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی در بین دو گروه متاهل و مجرد متفاوت است و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است. از سوی دیگر سطح معناداری از ۰.۰۵ کمتر بوده و می توان با ۹۵٪ اطمینان فرض تحقیق را تأیید کرد. در نهایت می توان استدلال کرد که میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی برای متاهلان ($\mu = 3.44$) بیشتر از پاسخگویان مجرد ($\mu = 3.20$) است.

تحلیل رگرسیونی

سهام هریک از متغیرهای پژوهش در تبیین متغیر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی به چه میزان است؟

جدول ۱۵. آزمون رگرسیون چندگانه

DW	F	R ^۲	R	Tol	VIF	sig	t	β	B	متغیرهای پیش بین
۱.۸۸	۲۱.۹۸	.۳۷	.۶۱	.۷۸۵	۱.۲۷	.۰۰۴	۲.۹۵	-	.۲۹۱	مقدار ثابت
				.۸۴۶	۲.۲۵	.۰۰۲۰	۳.۴۷	.۳۰۷	.۴۰۴	سطح سواد
				.۷۷۳	۱.۸۷	.۰۰۰	۳.۹۸	.۴۰۵	.۴۴۴	گرایش به رسوم اجتماعی
				.۷۷۶	۱.۴۴	.۰۱۲	۲.۵۷	.۲۶۸	.۲۳۳	رسانه های داخلی
				.۲۷۸	۱.۷۷	.۰۰۰	۳.۸۸	.۳۲۶	.۳۲۱	احساس امنیت اجتماعی
				.۵۱۴	۱.۱۹	.۰۲۱	۲.۳۳	.۲۴۵	.۲۱۷	باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت
				.۵۱۸	۱.۲۵	.۰۲۴	۲.۲۵	.۲۱۴	.۱۹۸	رسانه های خارجی

جهت بررسی بهترین تبیین کننده مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی، از رگرسیون چندگانه استفاده شد. بنابراین یک مدل به شرح جدول فوق تشکیل شده است که در آن متغیر ملاک همان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی و متغیر پیش بین همان عوامل اجتماعی و فرهنگی می باشند. در مدل تشکیل شده، آماره دوربین واتسون در وضعیت مناسب قرار دارد. همچنین تحلیل واریانس رگرسیون که نشان دهنده استقلال خطاهاست، برای تمامی مدل معنادار و برابر ۲۱.۹۸ می باشد. همچنین عدم همخطی چندگانه توسط دو شاخص عامل تورم واریانس و تولرانس مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که مقادیر عامل تورم واریانس و تولرانس در پائین تر از دامنه مشخص شده (مقادیر کمتر از ۱۰ شاخص عامل تورم واریانس و مقادیر کمتر از ۱ برای شاخص تولرانس، برای تشکیل مدل مناسب می باشند) می باشند. بنابراین هم خطی میان متغیرهای مستقل وجود ندارد. با عنایت به مجموع بررسی های انجام شده، می توان تناسب داده ها را برای اجرای مدل رگرسیونی مناسب و نتایج به دست آمده را معتبر دانست. بنابراین، متغیرهای پیش بین به عنوان متغیرهای توجیه کننده مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی معرفی می شوند. **مدل رگرسیون:** یافته ها نشان می دهد که تمامی مولفه های مدل، دارای مقادیر t بیشتر از ۲ و مقدار سطح معنی داری کمتر از ۰.۰۵ هستند. بنابراین این متغیرها پیش بینی کننده مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی هستند. در این مدل قویترین پیش بینی کننده، متغیر گرایش به رسوم اجتماعی است که مقدار تاثیر آن برابر ۰.۴۰۵ است ($\beta=0.405$). لازم به ذکر است که همبستگی چندگانه متغیرهای پیش بین با مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی نسبتاً قوی ($R=0.61$) است. همچنین متغیرهای پژوهش به طور کلی توانسته اند به میزان ۰/۳۷ تغییرات متغیر مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی را تبیین معنادار کنند ($R^2=0.37$).

نتیجه گیری

قبل از بررسی آزمون فرضیات لازم است که به آمار توصیفی مشارکت در فعالیت های کشاورزی به عنوان متغیر اصلی در این پژوهش پرداخته شود. نتایج به دست آمده از متغیر مشارکت زنان نشان می دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان (۳۷.۷۰) دارای سطح متوسطی از مشارکت در فعالیت های کشاورزی هستند. پایین ترین تعداد پاسخگویان (۹.۰۹) نیز دارای مشارکت در فعالیت های کشاورزی خیلی پایینی هستند. میانگین کلی پاسخگویان نشان می دهد که سطح مشارکت در فعالیت های کشاورزی در میان پاسخگویان در حد بالاتر از متوسط (۳.۳۲) می باشد. اکنون بعد از بررسی آمار توصیفی متغیر مشارکت در فعالیت های کشاورزی به عنوان متغیر اصلی پژوهش، به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته می شود.

فرضیه ۱: بین میزان گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۰ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۳۶ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان گرایش زنان به رسوم اجتماعی بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیتهای کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۱ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین استفاده از رسانه های داخلی و مشارکت با یافته های پژوهش وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همخوانی دارد. وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین رسوم و مشارکت پی برد.

فرضیه ۲: بین باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۸ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان باورگرایی فرهنگی مرتبط با جنسیت در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیتهای کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۲ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت با یافته های پژوهش عنبری و حسونند (۱۳۸۹) همخوانی دارد. عنبری و حسونند (۱۳۸۹) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین باورهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت پی برد.

فرضیه ۳: بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۳۳ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیتهای کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۳ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین احساس امنیت اجتماعی و مشارکت با یافته های پژوهش عنبری و حسونند (۱۳۸۹) همخوانی دارد. عنبری و حسونند (۱۳۸۹) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین احساس امنیت اجتماعی و مشارکت پی برد.

فرضیه ۴: بین میزان پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۷۴ است و چون این عدد بزرگتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط معناداری وجود ندارد. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۴ پژوهش حاضر رد می شود.

فرضیه ۵: بین میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۱ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیتهای کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۵ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت

زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۵ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین استفاده از رسانه های داخلی و مشارکت با یافته های پژوهش وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴)، عنبری و حسنونند (۱۳۸۹) همخوانی دارد. وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴)، عنبری و حسنونند (۱۳۸۹) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین استفاده از رسانه های داخلی و مشارکت پی برد.

فرضیه ۶: بین میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۳ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۱۷ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت ضعیف و با جهت مستقیم بین دو متغیر استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی در بین زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۶ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین استفاده از رسانه های خارجی و مشارکت با یافته های پژوهش وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴)، عنبری و حسنونند (۱۳۸۹) همخوانی دارد. وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴)، عنبری و حسنونند (۱۳۸۹) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین استفاده از رسانه های خارجی و مشارکت پی برد.

فرضیه ۷: بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۲ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۲ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۷ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی و مشارکت با یافته های پژوهش ساعی ارسی و ولی پور (۱۳۸۸) همخوانی دارد. ساعی ارسی و ولی پور (۱۳۸۸) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی و مشارکت پی برد.

فرضیه ۸: بین سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۰۰۰ است و چون این عدد کوچکتر از ۰.۰۵ می باشد، لذا بین دو متغیر سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به شدت همبستگی بدست آمده ما که برابر با ۰/۲۷ است، لذا همبستگی مثبت، با شدت متوسط و با جهت مستقیم بین دو متغیر سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی وجود دارد؛ بدین صورت که هر چه میزان سطح سواد زنان بیشتر باشد میزان مشارکت آنان در فعالیت های کشاورزی بیشتر می شود. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۸ پژوهش حاضر تایید می شود. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین سطح سواد و مشارکت با یافته های پژوهش وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همخوانی دارد. وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین سطح سواد و مشارکت پی برد.

فرضیه ۹: بین سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار Sig محاسبه شده بین دو دامنه که برابر با ۰/۸۷ است و چون این عدد بزرگتر از ۰.۰۵

می باشد، لذا بین دو متغیر سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط معناداری وجود ندارد. لذا بر این اساس فرضیه شماره ۹ پژوهش حاضر رد می شود.

فرضیه ۱۰: بین وضعیت تأهل و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی فوق از آزمون تی استفاده شد. یافته های آزمون تی نشان می دهد که با ۹۵٪ فاصله اطمینان، میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی در بین دو گروه متأهل و مجرد متفاوت است و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است. از سوی دیگر سطح معناداری از ۰.۰۵ کمتر بوده و می توان با ۹۵٪ اطمینان فرض تحقیق را تأیید کرد. در نهایت می توان استدلال کرد که میزان مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی برای متأهلان ($\mu = ۳.۴۴$) بیشتر از پاسخگویان مجرد ($\mu = ۳.۲۰$) است. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین وضعیت تأهل و مشارکت با یافته های پژوهش وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همخوانی دارد. وثوقی و یوسفی آقابین (۱۳۸۴) همانند پژوهش حاضر به ارتباط بین وضعیت تأهل و مشارکت پی برد. همان طور که مشاهده می شود در یک جمع بندی کلی از ۱۰ فرضیه ی تحقیق حاضر که عبارتند از:

- ۱- بین میزان گرایش به رسوم اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۲- بین باروهای فرهنگی مرتبط با جنسیت و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۳- بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۴- بین میزان پذیرش اجتماعی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۵- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی داخلی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۶- بین میزان استفاده از رسانه های جمعی خارجی و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۷- بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانوار و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۸- بین سطح سواد و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۹- بین سن و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
  - ۱۰- بین وضعیت تأهل و مشارکت زنان در فعالیت های کشاورزی ارتباط وجود دارد.
- فرضیه های شماره ۱، ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸ و ۱۰ تأیید، و فرضیه ی شماره ی ۴ و ۹ رد شده است.

منابع و مأخذ

۱. دهقان، علی، (۱۳۸۴)، مشارکت زنان در توسعه اجتماعی-فرهنگی، تهران
۲. ساعی ارسبی، ایرج و ولی ور، شهربانو. (۱۳۸۸). شناسایی عوامل موثر بر توانمندسازی زنان جهت مشارکت در توسعه اجتماعی (مطالعه موردی استان لرستان). علوم رفتار، دوره ۱، شماره ۲.
۳. شادی طلب، ژاله. (۱۳۸۲). طرح پژوهشی مشارکت اجتماعی زنان. شبکه ارتباطی مراکز مطالعات و تحقیقات زنان و خانواده. بانک تحقیقات و پژوهش ها.
۴. عبداللهی، محمد. (۱۳۸۳). زنان و نهادهای مدنی مسایل، موانع و راهبردهای مشارکت مدنی زنان در ایران. مجله جامعه شناسی ایران، دوره ۵، شماره ۲.
۵. علوی تبار، علیرضا. (۱۳۷۹). مشارکت در اداره امور شهرها، بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها، تجارب جهانی و ایران. تهران: مرکز مطالعات در برنامه ریزی شهری وزارت کشور.
۶. عنبری، موسی و حسونند، احسان. (۱۳۸۹). رابطه فرهنگ پدرسالاری و مشارکت سازمان یافته زنان در مدیریت روستایی: مطالعه موردی زنان روستایی دهستان فیروزآباد در استان لرستان. روستا و توسعه، دوره ۱۳، شماره ۱.
۷. غفاری، غلامرضا؛ (۱۳۸۰). تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر مشارکت اجتماعی، اقتصادی سازمان یافته روستاییان به عنوان مکانیزمی برای توسعه روستایی ایران. پایان نامه دکتری، رشته جامعه شناسی توسعه، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.

۸. غفاری، غلامرضا و نیازی، محسن؛ (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی مشارکت. تهران: نشر نزدیک.
۹. محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۶۹)، بررسی زمینه‌های مشارکتی روستاییان و ارتباط آن با ترویج کشاورزی، تهران: معاونت ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهاد سازندگی.
۱۰. محسنی تبریزی، علیرضا. (۱۳۷۵). بیگانگی، مانعی برای مشارکت و توسعه ملی. نامه پژوهش، سال اول، شماره ۱، تهران.
۱۱. محسنی، منوچهر و جاراللهی، عذرا؛ (۱۳۸۲). مشارکت اجتماعی در ایران. تهران: آرون.
۱۲. وثوقی، منصوره و منصوره یوسفی آقابین. (۱۳۸۴). پژوهش‌های جامعه‌شناختی در زمینه مشارکت اجتماعی زنان روستایی. دو فصلنامه علوم اجتماعی، سال شانزدهم، شماره ۲۵.
- ۱۳- Arslan, C., Hamarta, E., & Uslu, M., (۲۰۱۰). The Relationship between Conflict Communication, Selfesteem and Life Satisfaction in University Students, *Educational Research and Reviews*, Vol. ۵(۰۱), pp. ۰۳۱-۰۳۴.
- ۱۴- Bekkre, Rene. (۲۰۱۲). "Participation in voluntary association resources, personality or both.
- ۱۵- Crossette, Barbara. (۱۹۹۰). Woman face harassment at resort in Asia. New York times. Vol ۲۳. No ۲۳۲. PP. ۱۰۴۰ - ۱۱۰۱.
- ۱۶- Cole, R. E.; Bachayan, P. & White, B. J. (۱۹۹۳) Quality, Participation and Competitiveness.
- ۱۷- Gourinchas. M. Schoser. E. (۲۰۱۰). "The structural contexts of civic engagement: Voluntary association membership in comparative perspective" *American Sociological Review*, Vol ۶۵, Dec.
- ۱۸- Hills, Beverly and Mcleod, Jack et all, (۲۰۱۳), the effects of discussion networks on participation in public forum, communication Research.
- ۱۹- Malhorta, anju & Mark, Mather. (۲۰۰۷). Women in society. Marriage family. Vol ۸. No ۳۲. PP ۳۵۲-۳۶۸.
- ۲۰- Price, Bob (۲۰۱۲). "social capital and factors effecting civic engagement as reported by leaders of voluntary associations." *The social science Journal*. Vol ۳۹. Issue ۱.